

SUOMI, SUOMALAISUUS JA SUOMI 100 -ILMIÖ

Antti Maunu

Valt. tri, tutkijatohtori

Turun yliopisto

Tmi Antti Maunu

maunuan@gmail.com

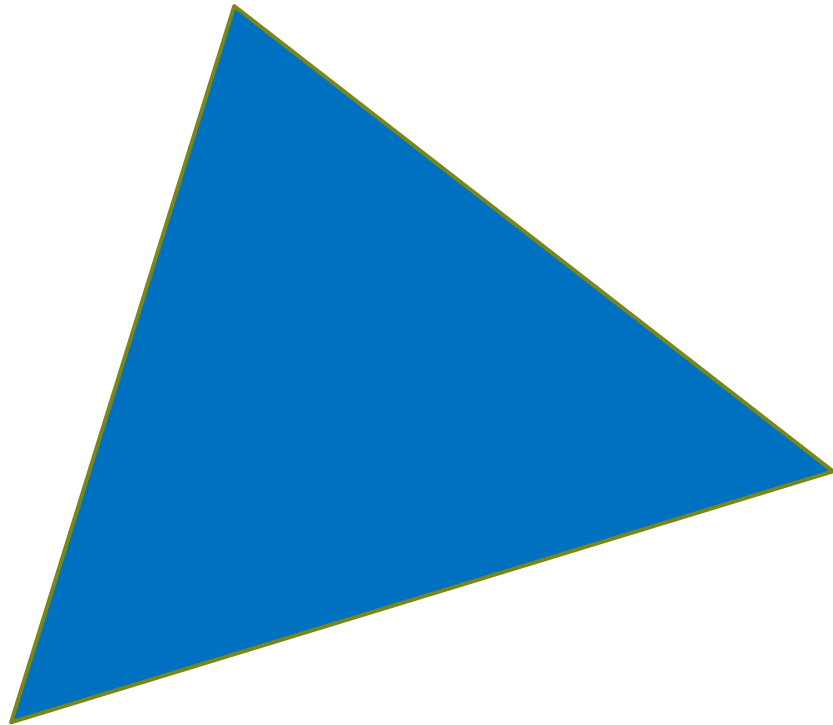
www.anttimaunu.fi

Näkökulma arviointiin ja tutkimukseen

- Suomi 100 ei ehkä itsessään "aiheuttanut" suuria muutoksia tai vaikutuksia
- Sen sijaan Suomi 100 mahdollisti, toi esiin, viritti, houkutteli jne. toimintaa, kokemuksia ja tunteita suomalaisessa yhteiskunnassa, sen yhteisöissä sekä yksilöissä
- Tutkimuksen näkökulmasta Suomi 100:aa voidaan pitää
  - Linssinä, joka toi näkyviin piilossa olleita, mutta olemassa olevia ilmiöitä
  - Katalyyttinä, joka nopeutti tai vahvisti oraalla olevia ilmiöitä tai kehityskulkuja
  - Horisonttina, joka asetti tai artikuloi uudentyyppisiä tavoitteita tai toimintatapoja
- Näkökulma antaa eväitä hyödyntää Suomi 100 -kokemuksia myös tulevassa yhteiskunnallisessa toiminnassa

Suomi 100 -vaikutusmalli

Suomalainen kulttuuri ja yhteiskunta

Koetut ja havaitut vaikutukset

Suomi 100 -ilmiö

Teema 1: suomalaisuus

- Suomalaisuus on koettua yhteyttä, joka perustuu jaetulle tekemiselle ja toimintatavoille, toisaalta yhteisille arvoille ja merkityksille
- Mitä ja millaisia merkityksiä erilaiset symboliset ilmiöt ja asiat kantoivat Suomi 100 –ilmiön puitteissa? Esim:
  1. Juhlavuoden hankkeiden teemat ja suomalaisuuden kirjo: mitä niissä tehtiin ja tuotiin esiin?
  2. Iloinen itsenäisyys - laajemminkin ilon merkitys ja esittämisen muodot suomalaisessa kulttuurissa?
  3. Yhdessä-teeman monet merkitykset: kuinka erilaiset toimijat, organisaatiot, yhteisöt jne. kokivat ja toteuttivat yhteistyötä ja/ tai kuvasivat yhteenkuuluvuuden kokemusta?

Teema 2: Suomi

- Suomi on yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden verkosto, jonka osat ovat vuorovaikutuksessa keskenään
  - "Yhdessä-teema loi luontevan perustan toteuttaa juhlavuosi verkostoihin perustuvana toimintana. [-] Valmiin, ylhäältä johdetun ohjelman tai kampanjan sijaan avaimet toteutukseen päätettiin antaa jokaisen omiin käsiin [-] – kukaan ei tiennyt, millainen Suomen historiallisesta juhlavuodesta lopulta tulee."
(loppuraportti s. 26)
- Mitä ja millaista toimijoiden välistä vuorovaikutusta, ohjausta, tukea jne. Suomi 100 –hanke käytännössä toteutti ja edisti?
  1. Millaisia asemia ja asetelmia toimijoiden välille muodostuu?
  2. "Suomalainen yhteistyökulttuuri" - millaisia odotuksia ja toimintatapoja toimijoiden välillä on, ja kuinka ne ohjaavat toimintaa ja vuorovaikutusta?

Havaintoja julkishallinnon toimintatavasta

- Vanhasta isännästä risteilyemännäksi: keskusjohtoisesta määräysten ja resurssien jakamisesta omaehtoisen toiminnan ja yhteistyön koordinoijaksi ja fasilitoijaksi
  - Taustalla julkishallinnon toimintatapojen muutokset 1990-luvulta saakka – silti omaehtoisen toiminnan suosio yllätti Suomi 100:ssa
  - Myös laajempi kansainvälinen kehityskulku: luottamus on vuorovaikutusta, ei vain algoritmisia järjestelmiä. Yhteiskunta rakentuu yhteistyön edellytyksille, ja siksi niiden mahdollistaminen keskeinen julkishallinnon tehtävä
- Toisaalta yhteistyö ei aina ollut ongelmaton varsinkaan sektorirajoja ylittävien hankkeiden puitteissa
- Toimintatapa toi esiin ja katalysoi olemassaolevia kehityskulkuja, mutta osoitti myös tarpeen fasilitoinnille ym. yhteistyön valmiuksien vahvistamiselle
  - " Suomi on sitä, mitä ihmiset siitä tekevät, mutta Suomi on myös sitä, että joku järjestää kaikille mahdollisuudet ja valmiudet osallistua tekemiseen" (AM, loppuraportti s. 107)

Samoja havaintoja tehty myös muualla: **VNK:n strategisen tutkimuksen teemat 2019**

Julkisen vallan muuttuva rooli ja yhteiskunnan ohjaamisen mahdollisuudet

”Julkisen vallan roolin muutos ja teknologinen kehitys ovat nopeita. Muuttuneissa tilanteissa joudutaan uudelleen arvioimaan julkista valtaa ja vastuuta sekä mahdollisuuksia ja käytettävissä olevia keinoja kehityksen ohjaamiseksi siten, että se edistää pitkäjänteisiä yhteiskunnallisia tavoitteita, kuten kansalaisten terveyttä ja hyvinvointia, tasa-arvoista ja laadukasta koulutusta ja sivistystä sekä sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväää kehitystä. Monitasohallinta, jossa valtaa käyttävät julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimijat globaalissa kontekstissa, kuitenkin häivyttää julkisen vallan rajoja ja hämärtää vastuita. Teeman keskiössä ovat merkittävät muutokset, jotka ovat jo havaittavissa julkisen ja yksityisen sektorin rajapinnassa ja vuorovaikutuksessa.”

Teema 3: kehittäminen

- Hyvät arviointiasetelmat ovat kehittämisorientoituneita – niiden tarkoitus on tutkia maailmaa, jotta sitä voidaan tutkimustiedon avulla parantaa edelleen
- Tämä voidaan/ kannattaa huomioida tutkimusasetelmissa: mitä ja millaista sovellettavuutta tutkimuksilta halutaan?
  - Huom. eri asia kuin tulosten tilaaminen
- Mitä Suomi 100:n esiin tuomia ilmiöitä tai kehityskulkuja voidaan hyödyntää yhteiskunnan kehittämiseksi edelleen?
  1. Suomalaisuuden symboliset ulottuvuudet (jaetut käytännöt ja merkitykset)
  2. Suomi yhteiskuntana (toimijoiden verkostona ja vuorovaikutuksena)
- Edellyttää paitsi tutkijoilta myös tilaajilta osaamista ja harkintaa

KIITOS

Antti Maunu

maunuan@gmail.com

www.anttimaunu.fi